

ভাৰতত ডিজিটেল বিপ্লৱ

Posted On: 31 AUG 2017 10:21AM by PIB Guwahati

*ড० গুৰমিট সিং

প্ৰযুক্তিৰ বিৰতন প্ৰগতিৰ আধাৰশিলা আৰু কেইবা শতিক ধৰি প্ৰযুক্তিয়ে সমাজৰ কাম-কাজৰ পৰিৱৰ্তন সাধন কৰি আহিছে। প্ৰযুক্তিৰ উদ্ভাৱনে শাৰীৰিক শ্ৰম লাঘৱ, দক্ষতা বৃদ্ধি আৰু উৎপাদনশীলতা বৃদ্ধিৰ লগতে সমাজৰ প্ৰতিটো খণ্ডত বিপ্লৱ আনিবলৈ সক্ষম হৈছে। শিক্ষাত তথ্য যোগাযোগ প্ৰযুক্তিৰ ভূমিকা, মিডিয়া আৰু সেৱা খণ্ডত ডিজিটাইজেশ্বন, স্বাস্থ্যসেৱাৰ বাবে স্বয়ংক্ৰিয় ডিভাইচ ইত্যাদি সমাজৰ প্ৰতিটো স্তৰকে প্ৰযুক্তিয়ে সামৰি ল'ব পাৰিছে। ভাৰত এনে এখন দেশ, য'ত সমৃদ্ধিশালী ঐতিহ্যৰ এটি নিখুঁত মিশ্ৰণ তথা সৰ্বাধিক 'তৰুণ' প্ৰজন্মৰ লগতে দ্ৰুত গতিত বিকশিত অৰ্থনীতি বিদ্যমান; প্ৰযুক্তিগত বিপ্লৱৰ জৰিয়তে সমাজৰ অবয়ব পৰিৱৰ্তন কৰাৰ বাবে এক উপযুক্ত সুযোগ সৃষ্টি হৈছে। স্বাধীনতাৰ কেইবা দশকৰ পাছত দেশত বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত প্ৰযুক্তিগত আৱিষ্কাৰ কাৰ্য্যকৰী হৈছে, সেয়েহে বৰ্তমান চৰকাৰে দেশৰ ডিজিটেল বিপ্লৱ দ্ৰুততৰ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত কেবল এটি অনুঘটক হিচাপে কাম কৰিছে আৰু দেশৰ সকলো ঠাইতে ডিজিটেল সেৱা প্ৰৱৰ্তনৰ উদ্যোগ গ্ৰহণ কৰি আহিছে। দেশত বিগত তিনি বছৰ কেৱল ডিজিটেল প্ৰযুক্তি অনুসন্ধান, কাৰ্য্যকৰী আৰু ব্যৱহাৰ দ্ৰুতগতিত বৃদ্ধি পাইছে আৰু ডিজিটেলাইজেশ্বন আৰু ইয়াৰ সুবিধাবোৰ তৃণমূল পৰ্যায়ত, বিশেষকৈ সমাজৰ পিছপৰা খণ্ডৰ উন্নয়নত গুৰুত্ব দিয়া হৈছে।

ভাৰতত ডিজিটেল বিপ্লৱৰ ভূমিকা উল্লেখযোগ্য, কাৰণ ই সমাজৰ প্ৰায় সকলো ক্ষেত্ৰত এটি বহুমাত্ৰিক পৰিৱৰ্তন অনাৰ প্ৰতিশ্ৰুতি প্ৰদান কৰিছে। উন্নত স্বাস্থ্য সেৱা আৰু শিক্ষাগত সেৱা, নগদহীন অৰ্থনীতি আৰু ডিজিটেল লেনদেন, আমোলাতন্ত্ৰৰ স্বচ্ছতা, কল্যাণমূলক খণ্ডত সুস্থ আৰু দ্ৰুত আৱৰ্তনৰ বাবে প্ৰশাসনিক কাম-কাজৰ ডিজিটেলাইজেশ্বনৰ জৰিয়তে বৰ্তমান চৰকাৰৰ ডিজিটেল ভাৰত প্ৰচেষ্টাৰ সৈতে সামঞ্জস্যপূৰ্ণ বুলি ধৰা হৈছে। বিগত তিনি বছৰত বিভিন্ন খণ্ডৰ চৰকাৰী প্ৰচেষ্টাক এনেদৰে দেখা যায় যে ভাৰতত ডিজিটেল বিপ্লৱে কেৱল সমাজৰ কাম-কাজৰ পৰিৱৰ্তন সাধন কৰা নাই, বৰঞ্চ ধনী-দুখীয়াৰ মাজৰ ব্যৱধানো হ্ৰাস কৰিছে।

শিক্ষাগত মানদণ্ডৰ উন্নয়ন যিকোনো সমাজৰ গাঁথনিগত দিশৰ আধাৰশিলা। শিক্ষাৰ গুৰুত্ব বিবেচনা কৰি ডিজিটেল ভাৰত প্ৰচেষ্টাৰে সমাজত শিক্ষাৰ বিস্তাৰ অধিক উন্নত কৰাৰ বাবে কেইবাটাও ডিজিটেল সেৱা সংগঠিত কৰা হৈছে। ইয়াক প্ৰাথমিক, মাধ্যমিক বা উচ্চতৰ শিক্ষা আৰু গৱেষণামূলক সুযোগ সুবিধা তথা এই খণ্ডৰ বিভিন্ন ডিজিটেল পৰিকল্পনাৰে দেশৰ শিক্ষা ব্যৱস্থাত বিপ্লৱ আনিছে। শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত কেইবাখনো আঁচনি লোৱা হৈছে। সেইবোৰৰ ভিতৰত 'স্বয়ম(SWAYAM)' আঁচনিও অন্যতম। ইয়াৰ দ্বাৰা নৱম শ্ৰেণীৰ পৰা স্নাতকোত্তৰ পৰ্যন্ত পাঠ্যক্ৰম আহৰণ কৰাৰ সুযোগ প্ৰদান কৰা হৈছে আৰু ইয়াক যিকোনো স্থানৰ পৰা আহৰণ কৰিব পাৰি। এই ডিজিটেল আঁচনিখনে কেৱল আনুষ্ঠানিক শিক্ষাগ্ৰহণ কৰা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বাবেই নহয়, কেতিয়াও বিদ্যালয় নোযোৱা শিক্ষাৰ্থীকো লাভান্বিত কৰিছে। আন এক ডিজিটেল আঁচনি হ'ল 'ই-পাঠশালা', য'ত ৱেবছাইট আৰু মোবাইল এপৰ জৰিয়তে সকলো শিক্ষা সামগ্ৰী পাব পাৰি। আনবোৰ হৈছে 'মধ্যাহ্ন ভোজন নিৰীক্ষণ এপ', 'শালা সিদ্ধি' আৰু 'শালা দৰ্পণ' আঁচনি। এইবোৰ প্ৰশাসনৰ গুণমানৰ ওপৰত মনোনিবেশ কৰি আৰু শিক্ষাৰ মান উন্নত কৰিবলৈ স্কুল আৰু কেন্দ্ৰীয় বিদ্যালয়সমূহৰ দ্বাৰা মূল্যায়ন কৰা হয়। গৱেষণা দক্ষতা উন্নীতকৰণ অৰ্থে প্ৰৱৰ্তন কৰা আঁচনিখন হৈছে 'ওলাবছ' ডিজিটেল আঁচনি। ওলাবছ হৈছে স্কুলৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক ইণ্টাৰনেটৰ ওপৰত পৰীক্ষা-নিৰীক্ষাৰ সুবিধা প্ৰদান কৰা। উচ্চ শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত চৰকাৰে 'ৱাণ্টৰীয়া বৃত্তি পোৰ্টেল', 'ই-গ্ৰন্থালয়', 'নেচনেল ন'লেজ নেটৱৰ্ক'ৰ দৰে কেইখনো আঁচনি প্ৰণয়ন কৰিছে। এই ডিজিটেল প্ৰচেষ্টা কেৱল শিক্ষা খণ্ডৰ উন্নতিৰ দিশত দৃষ্টি ৰাখিবলৈকে নহয়, বৰঞ্চ দৰিদ্ৰ লোকসকলৰ সন্তানক শিক্ষা প্ৰদানৰ দিশত আগুৱাই নিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰা হৈছে।

শিক্ষা খণ্ডই সমাজ ৰচনা কৰিলেও স্বাস্থ্যসেৱাৰো সমানেই গুৰুত্ব আছে, যাৰ দ্বাৰা সমাজৰ নিৰাপত্তা আৰু স্থিতিশীল ভৱিষ্যৎ গঢ় লয়। স্বাস্থ্যসেৱাৰ ক্ষেত্ৰত চৰকাৰে গ্ৰহণ কৰা বিভিন্ন ডিজিটেল প্ৰচেষ্টাবোৰৰ ভিতৰত উল্লেখযোগ্য হৈছে 'ডিজিটেল এআইআইএমএছ'। ই এনে এক প্ৰকল্প যাৰ দ্বাৰা ইউআইডিএআই আৰু এআইএমএছৰ মাজত এটি ফলপ্ৰসূ যোগসূত্ৰ আছে। 'ই-হাম্পতাল' আঁচনিৰ দ্বাৰা এটি মৃত উৎসৰ স্বাস্থ্য ব্যৱস্থাপনা ব্যৱস্থা; 'এমৰজকোষ'(mRaktkosh) - এটি ৰেবডিভিক পদ্ধতি যি দেশৰ সকলো ৰক্তবেংকক এটা নেটৱৰ্কৰ দ্বাৰা একত্ৰিত কৰা হৈছে। স্বাস্থ্য আৰু শিক্ষাৰ সমান্তৰালভাৱে বৰ্তমান চৰকাৰেও শাসন ব্যৱস্থাক ডিজিটেল কৰাৰ বাবে বিভিন্ন প্ৰচেষ্টা গ্ৰহণ কৰিছে। উদাহৰণস্বৰূপে 'UMANG' ৰ দ্বাৰা সকলো চৰকাৰী সেৱা হঠাতে সমাধান কৰা লক্ষ্য ধাৰ্য কৰা হৈছে; 'ই-পঞ্চায়ত', 'ই-জিলা', 'ই-কাৰ্যালয়'; দেশৰ শাসন আৰু প্ৰশাসনক ডিজিটেল কৰাৰ বাবে লোৱা কেতবোৰ সেৱা। ইয়াৰ সমান্তৰালভাৱে 'নেচনেল ভোটাৰ সেৱা পোৰ্টেল' আৰু 'ইছিআই-ইডিএম টেকিং চাৰ্ভিসসমূহেও প্ৰশাসনিক ব্যৱস্থাৰ স্বচ্ছতা আনিছে। অৰ্থনীতিৰ ডিজিটাইজেশ্বনৰ প্ৰক্ৰিয়া দ্ৰুততৰ কৰাৰ লক্ষ্যৰে গ্ৰহণ কৰা 'আধাৰ' আঁচনি আৰু 'ভীম' এক্সিকেচনো গুৰুত্বপূৰ্ণ।

কৃষিখণ্ডটো ভাৰতে ব্যতিক্ৰমী পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰিছে। কৃষকৰ উন্নয়নৰ অৰ্থে গ্ৰহণ কৰা ডিজিটেল আঁচনিসমূহৰ ভিতৰত 'এমকিষাণ', 'কৃষক পৰ্টেল', 'কিষাণ সুবিধা পৰ্টেল', 'পুছা কৃষি', 'চইল হেল্থ কাৰ্ড', 'ই-নাম', 'শস্য বীমা মোবাইল এপ', 'কৃষি বজাৰ এপ' আৰু 'সাৰ নিৰীক্ষণ এপ' উল্লেখযোগ্য।

মহিলা সকলৰ সুৰক্ষাৰ দিশত গুৰুত্ব আৰোপ কৰি 'নিৰ্ভয়া এপ' আৰু 'হিম্মট এপ'ৰ শুভাৰম্ভ কৰা হৈছে। চৰকাৰৰ এই প্ৰচেষ্টাসমূহে কেৱল সমাজত বৈপ্লৱিক পৰিৱৰ্তন সাধন কৰাই নহয়, ইয়াৰ দ্বাৰা ডিজিটেল সঁজুলিৰ ব্যৱহাৰৰে সামাজিক ব্যৱস্থাসমূহৰ মাজৰ ব্যৱধান হ্ৰাসত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰিছে।

*লেখক বৰ্তমান পঞ্জাব বিশ্ববিদ্যালয়ৰ প্ৰবক্তা। ইয়াৰ পূৰ্বে তেওঁ আগশাৰীৰ সংবাদপত্ৰৰ সাংবাদিক আছিল। ইয়াত উল্লেখিত সকলো দিশ লেখকৰ ব্যক্তিগত।

